

Et brød, der ikke helt blev æltet nok, inden det sattes til hævnning

Anmeldelse af Ingrid Nymos 'Den røde hane'

Den røde hane er af forlaget kategoriseret som en "velfærdsthiller". Begrebet er så helt igennem dansk, at jeg ikke kan finde ud af, om jeg finder det lidt charmerende på sådan en gammel-socialdemokratisk måde, eller lidt sælgeragtigt, som et løfte om at også denne bog beskæftiger sig med det meget moderne begreb 'omsorg' - i mere eller mindre abstrakt form.

Velfærden kommer ind i billedet i form af hovedpersonen Robertas arbejde i ældreplejen. Efter at være droppet ud af universitetet er hun flyttet tilbage til sin fødeby i Thy. Det samme er hendes venner. Umiddelbart lyder det som kimen til en ny slags mere pragmatisk Thy-lejr, hvor man planter gulerødder og ryger lidt pot ved siden af sit fuldtidsarbejde. Men fællesskabsfølelsen er tabt på Roberta, der føler - næsten dyrker - en slags fremmedhed over for alle, hun omgås. Som en form for kompensation, eller måske bare for at have noget at lave, forsøger Roberta at blive gravid - hver gang uden samtykke fra den mand, hun forsøger at indsamle de gyldne celler fra.

Bogens miljø og handling virker formet af en erfaren hånd. Det hårde men smukke vestjyske landskab er et perfekt bagtæppe for historien. Med sin stride vind, hårdføre planteliv og magtfulde kyst symboliserer det både en stærk hjemlighed for karaktererne, der er vokset op i området, men også en udfordring - ligesom at naturen i Thy altid har været en udfordring for dem, der har bosat sig der, og forsøgt at dyrke den sandede jord

eller fiske i det voldsomme hav. I de små byer, som Roberta kører gennem i sin røde hjemmeplejer-suzuki, kender alle hinanden, og historier om uretfærdigheder begået for femten år siden er stadig genstand for ivrig snak fra de ældre. Robertas job i hjemmeplejen forankrer historien i nogle meget håndgribelige rutiner, og det fonetisk transskriberede thybomål, som de ældre taler, fungerer som en vidunderlig intern kode, man som udefrakommende skal koncentrere sig for at knække.

Småsamfundsforfølelsen forstærkes, da det opdages, at en pyroman er på færde, og alle pludseligt føler sig udsat, mens flere og flere brande påsættes rundt omkring i Thy. Sideløbende følger vi med ind i Robertas kvaler med venner og kærester, og deres fælles retningsløshed virker som en meget troværdig skildring af livet efter endt uddannelse. En ny generation forsøger at finde sig til rette i rollerne som 'rigtige voksne'.

Undervejs udfolder Ingrid Nymo dog et sprogligt univers, som jeg har svært ved at følge med i. Tag sætningen her, for eksempel: "Hjertet som hindbærbrus, hjertet som en myre. Skrukheden farer ind og ud af kroppen som koffein. Er det fordæktheden ved det hele, der føles så hot?" Man kan nok forstå sammenligningerne om hjertet som en form for kriblende fornemmelse, men hvorfor det netop skal være hindbærbrus og ikke Faxe Kondi forstår jeg ikke. Måske fordi det oftest drikkes af børn? Og desuden: i min erfaring er koffein ikke noget, der "farer ind og ud af kroppen", men nærmere noget, der nedbrydes henover flere timer, efter man indtager det. Slutteligt får ordet "hot" det mere til at lyde som en ældre person, der forsøger at mime ungdommeligt sprog, end noget, der faktisk kommer fra en ung kvinde selv. Billedsproget i romanen er rigt og kreativt, men jeg har svært ved at følge med, når et foster beskrives som "et samfund under min hud" eller menstruation som "kroppens ensomhed som et flydende verbum", uden nærmere uddybning. Jeg har hørt om transitive og intransitive verber før, men aldrig om den flydende slags - måske menes der bevægelse frem for verbum? Eller måske er det min egen forestillingsevne, der kommer til kort her? I løbet af læsningen udvikler jeg desuden lidt af en kæphest angående brugen af "et jeg" som substantiv, hvilket jeg synes hører til i litteraturforskning og -kritik, men ikke i skønlitteraturen selv, hvor begrebet virker distancerende og akademiserende. Det er nærmest lidt "therapy-talk" - agtigt, når Roberta skriver om sin veninde: "Hun forventede, at jeg skulle holde mit jeg stabilt." Måske kunne man bare holde det lidt simpelt og sige, at hun forventede at hun ikke ændrede sig.

Dog slår tonen om, da karakteren Silas' dagbog indføres som et kapitel midt i bogen. Her bliver sproget mere simpelt, og de metaforer og sammenligninger, der er, virker mere velplacerede og humoristiske. For eksempel beskrives én af de andre karakterer således: "At tale med ham føles som en gigantisk omfavnelser. Også selvom han altid lidt er en deprimeret melon." Jeg bliver charmeret af Silas' oplevelse af verden, der, trods hård medfart i børne- og ungdomslivet, har bevaret et nysgerrigt og uskyldigt strejf. Jeg forstår Robertas fascination af ham.

Det forundrer mig, at sproget ændres så meget, afhængigt af hvilken karakters synsvinkel, vi følger. Det, jeg har læst som lidt klodsede forsøg fra forfatterens side til at skrive sig ind i den nyere litteraturs sansefokuserede tendenser, er måske snarere et udtryk for karakterens sindelag? Måske viser det lidt krukke og til tider svært forståelige billedsprog Robertas behov for at tillægge sit eget liv et element af finurlighed eller mystik - som et forsøg på at helgardere sig mod anklager om banalitet eller ren og skær kedsomhed.

Men giver det mening at kritisere et sprogbrug, som er karakterens og ikke forfatterens? Ofte bidrager det til en mere indgående forståelse af en tekst, når den er skrevet i et sprog, hvor hovedkarakterens egen stemme står tydeligt frem. Det kan afsløre meget, som ellers ikke nævnes eksplicit i teksten. Måske er forskellen i virkeligheden bare, at jeg synes Roberta er svær at fatte sympati for? Samtidig er det jo også vigtigt at holde fast på, at en hovedperson ikke behøver være tiltalende, for at et værk kan være godt.

Jeg føler mig meget intellektuel, som jeg sidder og grubler over sådanne spørgsmål, og bliver pludseligt henrykt, da jeg opdager, at jeg kan trække en tråd til retssagen mod Gustave Flaubert i sin tid, der netop også handlede om forfatter/karakter-ansvaret i forbindelse med de usømmelige emner i *Madame Bovary*. Dengang blev Flaubert frikendt, og Emma fik skylden.

Jeg synes, *Den røde hane* vidner om både fantasi og god menneskeforståelse, og den bringer tematikker i spil, som er meget aktuelle. På den måde vil den finde sig let til rette på den danske litterære scene lige nu. Alligevel sidder jeg efter læsning med en fornemmelse af, at selv hvis det lidt overdrevne billedsprog siger noget om Robertas psyke, kunne teksten for forståelighedens skyld godt have været et par gange mere

gennem redigering - den fremstår for mig lidt som et brød, der ikke helt blev æltet nok, inden det sattes til hævnning.

Tidspunkt: 26-01-2024

Forfatter: Ingrid Nymo

Titel: Den røde hane

Sider: 370

Pris: 239,95

Forlag: Kronstork

[Facebook < https://www.facebook.com/litteraturnu >](https://www.facebook.com/litteraturnu) / [Instagram < https://www.instagram.com/litteraturnu.dk >](https://www.instagram.com/litteraturnu.dk)

Hjemmesiden er lavet i samarbejde med [Hilsen IT < https://hilsenit.github.io/ >](https://hilsenit.github.io/)